

Muhulane

Nr 12 (337)

Detsember 2017 (jõulukuu)

Muhu leht

2017. aasta Saare maakonna malemeistrid kuni 12-aastaste tüdrukute arvestuses: pronks - Sonja Sepping, kuld - Roosi Pehlak, hõbe - Iris Sepping. Ehk siis - Muhu tüdrikud tegid Saaremaal puhta töö. Lapsi on juhendanud Vello Tikerpalu.

Hannes Pehlak

Kalmer Saare foto

Igas viimses jõulusalmis lumevaip ja tähesära. Olen ammu talveks valmis, sügis kuid ei lähe ära.

Lumevaibast pole juttu, pori ainult katab maad. Tähesära pilveuttu kadunud, mis teha saad.

Kõrini on ammu mul sest pimedast ja kõledast. Rõõmu võtan suurest kuusest, jõuluküünlast põlevast.

Ilmataat see olgu neetud, nii see värk on jumeta. Aga jõulud saavad peetud kas või ilma lumeta.

Liina Tarvis
Muhus, 24.12.2016

ISSN 1736-289X

2017 – kena ja ajalooline aasta

Kallid muhulased!

Aasta 2017 on kiiresti möödunud. Alles see oli, kui mõtlesime, mida toob järgnev aasta. Kõigil olid omad ootused, soovid uueks, 2017. aastaks. Loodan kogu hingest, et need soovid täitusid ja meil kõigil oli positiivseid asju sel aastal rohkem kui muresid või ebaõnnestumisi.

Siinkohal olen võlgu isikliku tänu. Valimised on vallavanemale ja tema meeskonnale usaldushääletus. Täna muhulasi toetuse eest ning luban kogu meie meeskonna nimel, et jätkame samas võtmes ja aktiivselt ning meie ainuke eesmärk saab olla muhulaste heaolu ja Muhu areng. Hindan ja pean elus väga oluliseks stabiilsust. Kindlasti on ka valla arengus tähtis stabiilsus, mitte tõmblemine, ning arvan, et inimesi liigutama ja asju ei pea muutma vägisi – oluline on, et inimesed suudavad vastavalt elu muutumisele ja aja nõuetele ennast muuta ja uute ideedega edasi minna. Muuta tuleb seda, mis ei tööta, mitte seda, mis töötab.

Aasta lõpp on alati ka kokkuvõtete aeg. Meie kodusaarel ja -vallas oli taas toimekas ning kena aasta. Ilma inimesteta poleks

Muhu valda, seetõttu on kõige ilusam fakt möödunud aastast see, et meie elanike arv on taas kasvanud, seda pea 70 inimese võrra. Statistikaameti andmetel on Muhu valla rahvaarv kasvanud ajavahemikul 2013–2017 19% võrra. Hetkel on rahvastikuregistri andmetel meid umbes 1950. See on olnud ilus kasv ja need ei ole numbrid paberil, vaid reaalsus, olgu selle tunnistuseks kas või lasteaiaste arvu tõus 58 lapse- ning Muhu koolis on jälle üle 100 õpilase. Elanike arvu kasv on toonud kaasa ka nn „mõnused mured“ – meil on puudu elamispiindest ning seoses 2018. aasta sügisel lasteaiakohta vajavate laste arvu suurenemisega tuleb otsida võimalus kas täiendava lasteaiarühma avamiseks või lastehoiuteenuse pakkumiseks. Nende töödega on juba alustatud – endise hooldekodu rekonstrueerimine korterelamuks käib, samuti käivad ettevalmistused lasteaiakohtade puuduse likvideerimiseks.

2017. aastal talletati Muhu valla ajalukku ka üks oluline verstapost: 9. veebruar 2017. a on päev, mil EV valitsus kinnitas Muhu valla jätkamise omaette haldusüksusena.

See õigus ei tulnud meile niisama, kuigi olime selles kindlad või vähemalt tahtsime seda uskuda ja seetõttu võib-olla me ei tunnetagi selle tähtsust täna väga selgelt. Oleme peale haldusreformi üks väiksemaid omavalitsusi Eestis. Tihti peale küsitakse, kas ja kuidas me suudame (vägisi) moodustatud suurte valdade kõrval hakkama saada? Ma tean, et muhulaste töökuse ning tahte taha asi ei jää! Tegelikult sõltub kõik suuresti sellest, kas riik peab vajalikuks kuulata oma inimeste ja omavalitsuste arvamusi ja häälet. Ka siiani on ju tegutsenud ja püüdnud KOV-ide muresid edasi anda ning olla hääleka nii Eesti Linnade Liit (ELL) kui ka Eesti Maaomavalitsuste Liit (EMOL), ühendades ja esindades enamusi Eesti linnasid ja valdasid. Kindlasti on olnud ettepanekuid, mida on arvestatud, aga tihtipeale ei ole peetud vajalikuks omavalitsuste muredele piisavalt tähelepanu pöörata.

Kui suured vallad suudavad nüüd kõik kitsaskohad sirgeks rääkida ja kõik eesmärgid keskvalitsusega suheldes ellu viia, siis müts maha –

Loe edasi lk 4.

Hea tahte algatus Südamest Südamele!

Sel aastal on Muhu Vallavalitsuse töökollektiiv ja volikogu liikmed otsustanud jõulurõõmu jagada kogu Muhu saare rahvaga. Omavaheliste jõulukinkide asemel on ellu kutsutud hea tahte algatus Südamest Südamele – Muhu Perearstikeskusele vajaliku analüsaatori soetamiseks.

Muhu Perearstikeskuse igapäevatöö on muhulaste tervise eest hoolitsemine, tagamaks kõigile meile võimalikult täisväärtuslik ja pikaajaline elu. Et nende töö oleks lihtsam ja tulemuslikum, vajab Perearstikeskuse analüsaatorit, millega on võimalik kiiresti määrata verest ohtlikku südamelihase kahjustust, kolme kuu keskmiist veresuhkrut ja teisi olulisi näitajaid.

Kui ka Sina ja Sinu ettevõtte sooviks algatust toetada, siis julgusta oma sõpru ja töökaaslast tegema jõukohast annetust, et soetada Perearstikeskusele vajalik aparaat.

Annetused on oodatud **MTÜ Aad ja Teed** kontole **a/a EE112200221061484952** kuni **31.12.2017**, annetuskast asub ka Muhu Perearstikeskuses.

Jõulu-aeg on hoolimise ja märkamise aeg. Heategu toob südamesoojust ja rõõmu igasse Muhu peresse.

Hoolime oma tervisest!

Saatesarja "Iseolemine" 20. novembri saade (6/10) käsitles Janek Vapperi lugu. Erilise rattaga eriline mees erilise haigusega - Janek ise nimetab end seetõttu puudega puussepaks. Muhulased teavad, milline eriline puutöömeister Janek on. Aitäh, Janek! - muiduvirisejad ehk hoiavad nüüd moka rohkem maas... Margus Saare juhitud saade on järelvaadatav.

Vallavalitsuse istungitelt

1. november

Otsustati toetada laste huvitegevust spordiringis osalemiseks.

Määrati sotsiaalhoolekande hüvitis. Eraldati vahendeid reservfondist Roosaia rajamise projekti kaasfinantseeringuks.

Et Külasea külas on kaks hoonestatud Sepahansu-nimelist maaüksust, määrati omaniku avalduse põhjal teise nimeks Intsu.

Väljastati ehitisluba Vanamõisa k Lauri mü suurkaevu rajamiseks.

Kinnitati hankekomisjoni otsused korraldatud jäätmeveo kontsessiooni andmise kohta (hankekomisjon tunnistab madalama hinna alusel edukaks Ragn-Sells AS-i).

Otsustati eraldada toetus Saaremaa Ühisgümnaasiumi 101. lennu kabaree etenduse korraldamiseks.

15. november

Kinnitati Liiva k Maleva ja Raunmäe mü detailplaneeringu (DP) koostaja leidmiseks korraldatud hanke tulemused. Parimaks tunnustati Klotoid OÜ pakkumust.

Liiva k Liiva Sidejaoskond mü nimeks määrati Konsumi.

Otsustati liita Rässa k Mere kü-d.

Otsustati seada sundvaldus avalikes huvides vajaliku tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Mõisaküla

Saarkopli kinnistule. Sundvaldus seatakse Elektrilevi OÜ kasuks 0,4 kV maakaabelliini ja elektrijaotuskilbi ehitamiseks.

Otsustati vastu võtta ja avalikule väljapanekule suunata Liiva k Hariduse ja Vahe mü-te DP (vt allpool). Otsustati kehtestada Päelda k Ruusiaugu DP (tootmismaa).

Väljastati ehitisluba suurkaevu rajamiseks:

- Simiste k Lepiku,
- Kallaste k Merearu.

Otsustati määrata valla esindajaks Muhu Lasteaia hoolekogus Triin Valk, kinnitati hoolekogu koosseis (Piret Lang, Maarja Kumpas, Ave Toomsalu, Kristiine Ivalo).

Otsustati toetada laste huvitegevust spordiringis osalemiseks.

22. november

Arutati koobilussiringi muudatusettepanekut.

Otsustati muuta Nõmmküla Lepanurga ja Uus-Intsu kü-te piire.

Kooskõlastati suurkaevu asukoht Vöiküla Saare mü kaalutusotsuses toodud tingimustel.

Väljastati projekteerimistingimused Koguva k Kalju mü loomapidamis-koone püstitamiseks kaalutusotsuses toodud tingimustel.

Väljastati reklaami eksponeerimise

luba OÜle Prisma Net reklaamide paigaldamiseks Kuivastu ja Liiva k (maanteemati kampaania).

Vaadati läbi volikogu materjalid.

29. november

Määrati Piiri k Poe mü sihtotstarbeks elamumaa.

Kinnitati korraldus Simiste k Kadastiku ja Kiviaia nime muutmise kohta.

Otsustati jagada Hellamaa k Oru: Oru (el.m) ja Oruheina (mtm).

Kinnitati hajaasustuse programmist makstav toetus Vanamõisa k Metsa kanalisatsioonisüsteemi rajamiseks.

Kooskõlastati suurkaevu asukoht Suuremõisa k Muda kü kaalutusotsuses toodud tingimustel.

Väljastati ehitisluba:

- Kuivastu k Kuivastu sadama pumbamaja ümberehitamiseks,
- Pädaste k Aarni suvemaja püstitamiseks.

Tunnistati kehtetuks vallavalitsuse korraldus 30.8.2017 nr 264 (tahvelarvutite soetamine põhikoolile) seoses täiendava vajaduse puudumisega.

Muhu Hooldekeskuse sihtasutuse nõukogu liikmeks nimetati sotsiaalvaldkonna spetsialist Anneli Tõru.

Määrati sotsiaalhoolekande hüviti.

Detailplaneeringute teated

Muhu Vallavalitsuse algatas 9.11.2017. a otsusega nr 6 Muhu vallas Nõmmküla Vana-Leemeti maaüksuse (katastritunnus 47801:003:0301, pindala 9,29 ha) detailplaneeringu.

Detailplaneeringu eesmärgiks on Vana-Leemeti maaüksusele päikesepargi ja selle toimimiseks vajalike ehitiste rajamine, äriotstarbelise hoonestuse kavandamine ning maa sihtotstarbe muutmine tootmis- ja ärimaaks.

Muhu Vallavalitsus võttis 15.11.2017. a korraldusega nr 338 vastu Liiva küla Hariduse (47801:004:0597) ja Vahe (47801:001:0624) maaüksuste detailplaneeringu. Planeeringuala suurus on ca 6,13 ha. Planeeringu eesmärgiks on ala arengu terviklahenduse väljatöötamine õppe-, spordi-, virgestus- ja puhkealana. Planeeringuga kavandatakse olemasoleva spordihoonet ümbrusesse staadion, suusarada, disc-golfi ala ja erinevad spordiväljakud ning vaba-aja veetmise kohad. Spordihoonet kavandatakse juurdeehitusena ujula. Tuha maaüksusele on kavandatud parkla.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 1.12. – 14.12.2017. a. Detailplaneeringu materjalidega on avaliku väljapaneku kestel võimalik tutvuda Muhu valla maaosakonnas, aadressiga Muhu vald Liiva küla Hariduse (lasteaia ruumides) ning valla kodulehel: <http://www.muhu.ee/Detailplaneeringud>

Muhu Vallavalitsus kehtestas 15.11.2017. a korraldusega nr 339 Päelda külas asuva Ruusiaugu maaüksuse (katastritunnus 47801:004:0623, pindala 2,16 ha) detailplaneeringu. Detailplaneeringu eesmärgiks on Ruusiaugu maaüksusele päikesepargi ja selle toimimiseks vajalike ehitiste rajamine ning maa sihtotstarbe muutmine tootmismaksaks.

Nimetatud otsuste ja korraldustega saab tutvuda Muhu Vallavalitsuses (Liiva k, Muhu v, Saare mk) ja aadressil www.muhu.ee/Dokumendiregister;

NB! Kui soovite osaleda planeeringu koostamises või saada teavitust või lisainfot, siis palume teavitada sellest Muhu vallavalitsust ning märkige ka ära viis, kuidas soovite edaspidi infot saada ning planeeringu väljatöötamise osaleda. Info tel 453 0680, maa@muu.ee

Volikogu istungid

9. novembri istungi päevakorrast

- kohtuväline kokkulepe haldusajajas,
- eratee avalikku kasutusse määramine (Võlla külatee),
- teede nimekirjade kinnitamine (muudatuste tegemiseks riiklikus teeregistris),
- maaüksuse koormamine isikliku kasutusõigusega (Sepamäe kalmistute Elektrilevi OÜ kasuks),
- Nõmmküla Vana-Leemeti detailplaneeringu algatamine (päikesepargi rajamiseks),
- arvamus kinnisasja omandamise loa taotluse kohta,
- volikogu komisjonide esimeeste ja aseesimeeste valimine, revisjonikomisjoni liikmete kinnitamine,
- vallavanema valimine,
- vallavalitsuse liikmete arvu ja struktuuri kinnitamine, vallavanema töötasu määramine ja valitsuse liikmetele hüvitise määramine,
- valitsuse ametisse kinnitamine,
- informatsioonid.

30. novembri istungi päevakorrast:

- komisjonide koosseisude kinnitamine,
- esindaja nimetamine kooli hoolekogusse,
- teede kandmine teeregistrisse,
- nõusoleku andmine erateede avalikuks kasutamiseks määramise kohta,
- maaüksuse koormamine isikliku kasutusõigusega,
- eraüldhariduskoolide toetamise kord,
- informatsioon.

TÜ Uurimislaboris

13. novembril käisid Muhu Põhikooli 7. ja 8. klasside õpilased Tartus TÜ Teaduslaboris.

Tartu Ülikooli Chemicumis tegutseb TÜ teaduskooli Uurimislabor, kus õpilased saavad päris teaduslaboris kehtastada teadlasteks-uurijateks, et lahendada huvitavaid, elulisi probleeme erinevate loodusteaduslike eksperimentide abil. Juhendajateks on sõbralikud ja asjatundlikud Tartu Ülikooli tudengid ja doktorandid.

Meil õnnestus osaleda keskkonnalabori töös. Kuna Uurimislabori töötoad on ülipopulaarsed, siis on sinna raske kohta saada.

Enne laborisse minekut pidime selga panema kitlid. Siis võtsime paaridesse – kokku oli 10 paari, kes kõik pidid uurima talumees Jüri tiigi reostust. Jüri oli võtnud tiigist proovi ja saatnud laborisse. Proovis sisaldus kolm erinevat kihti – põhjamuda, keskel hägune vesi ja pinnal õlikiht. Esmalt eraldasime proovist õli. Selleks kasutasime jaotuslehtrit, siis kallasisime sette pealt ära vee ning lasime vee läbi filtri. Peale filtreerimist sarnanes vesi välimuselt puhta joogiveega. Mudast otsisime välja kogu prahi, mille sorteerisime ja loendasime. Siis panime vette erinevaid reaktiive ning saime teada, milliseid ioone tiigi vesi sisaldas. Selles oli nii lämmastiku- kui fosforiühendeid. Jüri huvitas, kas õli tiigis on pärit tema õlitehasest või naabrite masinatest. Selleks määrasime langevate kuulikeste abil õli viskoossuse ning saime teada, et õli on pärit Jüri enda õlitehasest.

Kogu töö protokollisime nii paberil kui osaliselt ka arvutis, kus saime exceli tabelite abil mõõtmistulemusi analüüsida. Pärast saime juhendajatelt oma töö kohta ka tagasisidet. Täpsemaid premeeriti väikeste auhindadega. Laboritöö oli huvitav ja meeldis meile väga.

Muhu PK 8. klass

Pildistas Tiina Saar

255 hetke Hellamaal

Sellist pretensioonikat pealkirja kandis kadrilaupäeval, 24. novembril toimunud kohviõhtu Hellamaal. Pidotsemiseks ja suure numbril väljahõiskamiseks oli ka põhjust, sest 130 aastat möödus raamatute laenutamise algusest Hellamaal, 110 aastat koolihoone valmimisest ja 15 aastat Hellamaa Külakeskuse sünnist.

Nagu juubelile kohane, algas pidu vahuveiniklaaside kõlinal. Õhtujuht Meelis Mereääre taktikepi all said ametlikus osas sõna külakeskuse ja raamatukogu juhatajad, vallavanem Raido Liitmäe ja volikogu esimees Ain Saaremäel. Väga sisuka ja põhjaliku ettekande Hellamaa koolimaja ajaloost tegi Muhu Muuseumi teadur Eda Maripuu. Sai näha fotomeenutusi raamatukogust, koolimajast, külakeskusest.

Muusikalisi vahepalu esitasid ja tantsuks mängisid folklooriansambel Uijee, akordionistide ansambel Kiäaks, Meelis Mereäär ja Mihkel Mereäär. Üllatuskülasteks olid väikesed kadriseandid ja õpetaja Anne Auväärt Muhu Põhikoolist.

Hoogne pidu koos Meite Mekki Cateringi valmistatud maitsva tordi söömisega kestis hiliste õhtutundideni.

Suured tänusõnad kõigile esinejatele ja peost osasaajatele

õhtu meeleolukaks muutmise eest. Uute ja meeldivate kohtumisteni Hellamaal!

Anu Kaljuste

Raamatukogujuhataja Anu näitab Hellamaa raamatukogu vanimaid raamatuid aastatest 1923 ja 1924.

Kalmer Saar

MUHU VALLA KODUSTE LASTE VANEMATELE

Kõik, kes soovivad oma lapsi panna lasteaeda 2018. või 2019. aastal, palun esitage kohasama avaldus Muhu Lasteaeda hiljemalt **2. jaanuariks 2018.**

Avalduse vorm on saadaval lasteaiaast või Muhu valla kodulehelt (valla allasutused/lasteaed).

Muhu valla **koduste laste jõulupidu** toimub neljapäeval, **21. detsembril kell 11.00** Muhu Lasteaia saalis.

Oodatud on kõik need Muhus elavad lapsed, kes lasteaia ei käi. Oma tulekust palun teada anda tel. 5669 1980 (Reet) või reet.hobustkoppel@muhu.ee

Noppeid

* Puhkenud vaidlusest veisefarmi ehitamise üle kirjutas 2. detsembri Saarte Hää. Loomapidaja Martin Kivisoo plaan võtta Hellamaa vana sigala kasutusele lihavesiselaudana võib takerduda reostusohu taha.

* Äsja remonditud Liiva-Suuremõisa-Piiri kruusatee hädadest kirjutas 9. novembri Saarte Hää. Suuremõisa küla koos Lahekülaga on kasvava rahvaarvuga piirkond ning alates 2017. a sügisest liigub nimeatud teel ka ühistransport.

* Liival alanud Konsumi uue hoone ehitusest kirjutas samuti 9. novembri Saarte Hää. Projekti kohaselt tuleb uude hoonesse pea poole suurema müügiplinnaga Coop Konsum, lisaks apteek ja üüripind, mille kasutuselevõtu osas käivad läbirääkimised. Ehituslepingu kohaselt valmib hoone hiljemalt mais 2018.

* Seekordsel käsitöömessil Tallinna laululaval oli muhulasi saarlastest rohkem, kirjutas 7. novembri Saarte Hää. Külatajad nõudsid muhu leiba rohkem kui pakkuda jõuti. Muhupäraste esemetega kauplajaid oli piisavalt, aga mõnelgi müüjal polnud vaja oma valmistatud esemeid koju tagasi vedada.

“Inna unistus” märgiti ära

Imre Sooääre lühidokumentaali “Inna’s dream” (“Inna unistus”) pälvis lühifilmide festivali “EstDocs 2017” auhinna 17 osalenud filmi hulgas. Inna Sooääre langevarjuhüppes unistus teostus selle suve lõpus. Oktoobrikuu Muhulases ilmus tema sooritusest ka pilt.

2017 – kena ja ajalooline aasta

Algus lk 1.

muhulased toetavad ja on samuti õigete asjade nimel valmis kaasa rääkima, sest inimeste mured, oled sa väikese Muhu valla või suurevalla maapiirkonna elanik, on ju samad. Ühesõnaga – ka edaspidi on väga oluline omavalitsuste koostöö, sõltumata nende suurusest. Muhu hääle kuuldamaks tegemine ja saavutatud hea majandusliku olukorra ning positiivse kuvandi hoidmine saab käia ainult läbi sihikindla töö ja aktiivsuse – ega ka omaette valla staatust ei saanud muhulased üksnes tänu oma ilusatele silmadele ja rahvariitele. Muhulased on olnud ka siiani aktiivsed nii oma igapäevategemistes kui ka vajadusel oma õiguste eest seismisel kuni kohtuvaidlusteni välja, samuti oleme teinud valla kaudu mitmetele seaduse eelnõudele parandusettepanekuid, näiteks ehitus-, planeerimis-, pääste- ja sotsiaalvaldkonnas – kõik see töö jätkub!

2017. a ei ole veel lõppenud ja traditsiooniliselt teeme me kokkuvõtteid möödunud aastast EV aastapäeval veebruaris, ent mõned meenutused 2017. aastast veel.

Tervis on meie kalleim vara. Oli ääretult vajalik, et peagi mööduval aastal sai algust tehtud meie perearstikeskuse hoone kaasajastamisega: maja sai uue küttesüsteemi, ventilatsiooni ja täielikult sai rekonstrueeritud maja teine korrus.

Meie kultuurile, meie identiteedile ja isolemisele oli kindlasti oluline Muhu laululava valmimine Hellamaal ning väga meeleolukas ja rahvarohke Muhu laulupidu. Laululava sai nii uhke, et esitati (meile teadmata) lausa Eesti aasta puitehitise tiitlile. Suur tänu kõikidele, kes ei pea paljude õhtuti kodust välja tulla, õppimaks uusi laule-

tantse-pillilugusid, hoiavad meie kultuuri ja teevad Muhu nime veelgi kuulsamaks.

Me oskame hinnata ja mäletada oma ajalugu: Muhu Katariina Kirik tähistas oma õnnistamise 750. aastapäeva, aasta lõpus tähistati Hellamaa külakeskuses sealse piirkonna väärikaid tähtpäevi, jne.

Me areneme Muhu inimeste tubli töö toel – 2017. aastat jäävad meenutama näiteks Muhu Seikluspargi avamine, samuti Liiva keskuse ja selle ettevõtluse jätkuvalt kiire areng. Areng tekitab uusi vajadusi ning 2018. aastal on Liiva keskus juba jälle muutunud. Aitäh kõigile meie ettevõtjatele üle Muhu!

Meie ühist hingamist ja püüdlust parema poole kinnitavad taas aktiivne osavõtt Teeme Ära koristustalgutest, ühised aktsioonid lasteaia piirdeaia uuendamiseks, perearstikeskusele vajaliku aparatuuri soetamiseks, Üügu panga korras- tamiseks jne.

Suur tänu kena aasta eest kõigile muhulastele nii siin kodusaa- rel kui kaugemal ning kõigile teile, kes te elate Muhule ja muhulastele kaasa ning toetate meid!

Jõuluaeg on lootuste aeg – ükskõik kui hästi meil ka elus ei lähe, ikka loodame, et järgmine aasta oleks veelgi parem ning küllap see üldjuhul nii ongi. Kahjuks on elus alati ka raskemaid hetki, kaotuse- valu. Siinkohal sügav kaastunne kõigile Muhu peredele, kes kaotasid sel aastal oma lähedase!

Head muhulased, hooligem endast, hoidkem üksteist ja meie kordumatut kodusaa-rt! Soovin teile kõigile rahulikku jõuluaega, rõõmsat aastavahetust ning veelgi paremat uut aastat! Muhu vallal läheb täpselt nii hästi, kui läheb tema inimestel ja peredel.

Raido Liitmäe
vallavanem

Tehtud!

Tuleval aastal 50-aastaseks saaval Muhu lasteaial on uus piirdeaed

Ega vanasõna niisama ütle, et kaua tehtud kaunikene. Ideest või, olgem ausad, lõpuks ju juba lausa vajadusest teostuseni läks omajagu aega, aga täna on aed valmis! Collester OÜ alustas töid novembri keskpaigas. Kusjuures lühikesel perioodil, kui lasteaial olid ainult lapsed ja ei mingit aeda, õnnestus peaaegu ära joosta ainult ühel lapsel. Aga meie tublid kasvatajad olid siiski kärmemad.

Tehtud töö ja suure südantsoojendava toetuse eest on tänada paljusid, alustuseks täname lapsevanemate nimel unistusest reaalsuse teinud Collesteri töömehi, ehitusjärelvalve ja olulise rahasüsti eest Muhu vallavalitsust, samuti saime suure rahalise abi Lions Klubi Kuressaarelt. Ja kõiki suure südamega sõpru, kes te reageerisite meie facebooki postitatud videole/üleskutsele ning andsite elektroonilisel teel oma panuse - me oleks uue aiata, kui poleks teid! Samuti täname kõiki annetajaid, kes poetasid oma panuse Liiva poes asunud rahakassasse ja muidugi ei kavatse me unustada soojal Eestimaa suvel kohvikus (pann)kooki ja kohvi nautinud sõpru. Suur-suur aitäh!

Soovime kõigile mõnusat lumiselt alanud detsembrit ja rohkelt kvaliteetaega perega!

Piret, Pille ja Sirle

Külasema külakooli uus õppeaasta on hoogsalt käima läinud

Selle sügise kahel pühapäeval on juba koolikell helisenud Muhu lasteaia saalis ja kutsunud usinaid õppureid koolitundi või lõunapausile.

Oktoobris (1.10) avas kooliaasta vallavanem Raido Liitmäe, kelle tunni teemaks oli „Iseseisvuse võimalikkusest Muhu valla näitel” ja kus meile, õpilastele, sai veelgi selgemaks tõsiasi, et väljävõideldud vabadus jätkata iseseisva vallana ei tulnud sugugi lihtsalt ning vabalt oleks võinud minna ka teisiti.

Järgmisena pühendas Kirsten Lillepuu meid oma loengus „Inimestevahelisest suhtlusest Itaalia

näitel” saapamaa võluvate erisuste maailma, mis nende elufilosoofia ja ligimesearmastusega kaasas käib, värvikast kehakeelest rääkimata. Selles valguses oli vägagi tervistav heita kõrvalpilg eestlaste olemusse.

Novembris (5.11) jagas oma teadmisi „Tervislikust toetumisest Muhu moodi” Helmi Valdna. Kasulike näpunäidete taustal jäi kõlama rõõm Liiva kalapoe olemas-olu üle, mis võimaldab murelt muhulase kalaisu rahuldada, ja teenimatult tagaplaanile jäänud vajalikud/kasulikud kaunviljad, mis kuidagi ei taha saarerahva taldrikule jõuda, kuigi herved ja oad pea iga

pere põllulapil kasvavad.

Koolipäeva teises pooles avas Marina Treima hingedeaja temaatikat. Seminarivormis vestlusring andis igapäevase võimaluse ka oma mõtete ja kogemuste jagamiseks.

Detsembris (3.12) toimus järgmine, jõuluhõnguline koolipäev, kus Rita Peegel õpetas trühvleid, Marju Rannala looduslikke jõulukaunistusi ning Mare Peegel küünlaümbriseid ja jõulukaarte meisterdama.

Traditsiooniliselt algab külakool kell 13.00 ja päeva poolitab söögi- vahetund ajalooliselt kohalikes külakoolides väljakujunenud me-

nüüga – moosisai ja tee. Võin omast käest öelda, et maitseb hästi küll ... eks koolilapse asi.

Külasema külakool on avatud kõigile huvilistele – vanusest, soost ja juurtest sõltumata. Kooliraha (euro või paar) võiks ühes olla ja vahetusjalatsid ka, kui sokipõisil ei taha olla.

Kooli direktor Reet Hobustkoppel lubab, et hindeid ei panda ja puudujaid ei märgita. Ja ta rõõmustab koos kõigi õpilastega iga uue tulija üle ...

Silla Mall Külasemast

Hingedekuu ja jõulukuu Muhu Muuseumis

Nii see aasta lõpp hakkab taaskord kätte jõudma. Aasta jooksul viisime läbi mitmeid erineva sisuga üritusi, mida tagantjärele on tore meenutada. Turistide vähesuse üle ka kurta ei saa, mis on väga tore: Muhu Muuseum on turistidele teada ja siia tullakse hea meelega. Muuseumis on olulised ka uurimistööd ja töö museaalidega. See on see pool, mis paistab aasta jooksul välja vähem, kuid on samas väga tähtis osa muuseumi tööst. Meil on tubli teadur ja varahoidja, kes hoolitsevad erinevate näituste kokku- ja ülespanemise eest. Samuti on nende igapäevaseks tööks museaalide pildistamine, kirjeldamine ja lisamine Muuseumide Infosüsteemi MUIS.

Hingedekuu on muuseumis möödunud Ida-Saaremaa ja Muhumaa „Põialpoistemaa“ planeerimise ja ettevalmistamisega. See leiab aset juba 8. detsembril Koguvas Tooma talus. Etendus toimuvad kahel korral ja esimene etendus, mis algab kell 10, on Ida-Saaremaa koolide ja lasteaedade poolt broneeritud. Muhulased ja kõik teised huvilised on Põialpoistemaale oodatud õhtul kell 18. Avatud

on erinevad töötod, õnneloos (1 euro loos) ja õhtul on kohapeal ka väike puhvet. Kui töötod läbi käidud ja jõuluvanale kiri postkasti pandud, suundume kõik koos Põialpoistega Kunstitali, et lõpetada õhtu ühe tore diskoga. Pilet Põialpoistemaale 2 eurot.

16. detsembril võib muuseumi esindust näha Muhu laadal. Kohapeal saab meilt osta plaadi, mille peal augustis toimunud lindistus „Muhu ringmängide päe ja Muhu

mõlk 2017”.

18. detsembril kohtume lastega Muhu Lasteaias, kus räägime jõuludest vanal ajal ja tänapäeval.

Muhu Muuseumis vaadatavad näitused: Välja I korruse fuajees „Lase minu lambad laialt käia”, II korruse fuajees näitus „Muhu lapsed 20. sajandil”, II korrusel püsinäitus „Muhu tekstiil”, Toomal: kirjanik Juhan Smuuli sünnikodu vanade hoonete ja taluvaraga, all keldris näitus „Meremeeste kirjad”, Tooma talu rehalses Ivo Kõvamehe näitus „Ennenuti”.

Pühade ajal on muutused ka Muhu Muuseumi lahtioleku aegades:

23. detsembril oleme avatud 10–14, 24. – 26. detsembrini on muuseum suletud.

Muudel aegadel oleme avatud tavapäraselt **T–L kella 10–17**. Kohvi ja väikeses valikus suveniire saab soetada endale muuseumi kontorihoonest Väljal.

Ilusat advendiaega!

Meelis ja Siret
muuseumist

Liiva Raamatukogu tegemisi raamatukogupäevade aegu

3. oktoobril oli meil külas ajakirjanik, rännumees ja mitme raamatu autor Marko Kaldur oma samojeedi koeraga Valge Tähekiiri.

M. Kaldur tutvustas Muhu Põhikooli 2. klassile ja Muhu Lasteaia vanemale rühmale Tähekiire kombeid ja maitse-eelistusi, rääkis lõbusatest seiklustest ning vastas laste arvukatele küsimustele. Slaidideltni nägime Marko ja tema toimeka karvapalli ettevõtmisi. Staarkoer, kellest Marko on ka raamatu kirjutanud, poseeris ise oma peremehe kõrval, nautis publiku tähelepanu ja teenis kõigilt pika pai. Raamatukogu külalisteraamatusse palusime Marko Kaldurilt autogrammi ja üritusest osavõtjate nimede kõrvale õnnestus Tähekiirelt meelitada toekas käpajalg.

27. oktoobril vestlesime lasteaia keskmise rühma lastega sügise eripärgelisusest ja mõnusast lugemiskohast – raamatukogust. Lugesin ette Jaanus Vaiksoo luuletuse „Sügis on lehtedes, sügis on puudes” ja meenutasime paar päeva varem väljas möllanud kõva sügistuult Eno Raua jutuga „Tormi käes”.

Vaatasime raamatutest veel fotosid ja maale sügisest ning kohtumise võtsin kokku Otepää Gümnaasiumi raamatukoguhoidja luuletusega „On raamatukogus meil vaikne ja soe...”.

1. novembri hommikul olid raamatukogus lasteaia väikeste rühma lapsed ja keskpäeval vanema rühma lapsed. Väikeste rühma mudilased uudistasid algul kõrgeid raamaturiuileid. Lapsed said kinnitust, et raamatud on meie head sõbrad – iga raamatukirjutaja jutustab huvitavat, põnevat või naljakat lugu, jagab teadmisi, illustreerib aga pakub lisaväärtust piltidega.

Lugesin lastele katkendi Eda Miljandi naljaloo „Jänes tahab targaks saada” ja sirvisime üheskoos veel mitmeid väikelaste-raamatuid.

Lasteaia vanema rühmaga arutlesime raamatutest raamatukogus ja kodus. Lugesin tüdrukutele-poistele ette Aidi Valliku

luuletuse „Raamatulugemiskuu” ja isa-moodi unejutu Ilmar Tomuskilt – „Kuidas lendav hobune katusele sai”. Sirvisime raamatuid sarjast „Lapse oma raamatukogu”, „kuld-raamatuid” ning ka raamatukoguteemalisi raamatuid. Külaliste-raamatki jäädvustas kõikide osavõtjate nimed.

Aitäh armsa järjehoidja ja muhedates sügisvärvides kaartide eest – laste loometööd kätkevad nii palju sära ja lustlikku meelt! Lasteaiarühmades näeme iga päev õpetajate innustaval, oskuslikul juhendamisel joonistavaid, värvivaid või asjalikult meisterdavaid väikesi tublisid kunstnikke ja nende pilkkukõitvaid töid.

Üks aastaring on jälle täitumas... Täna kõiki, kes raamatukogus käisid, raamatuid ja perioodikat laenutasid, üritustel esinesid, üritustest osa võtsid või muul moel raamatukogule abiks olid.

Kallid raamatukogu külastajad ja kõik Muhu inimesed!

Head talvekuud, jõulurõõmu ja parimat uuel aastal!

Erika Pints
raamatukogu juhataja

1. jaanuaril jõustuva hambaproteeside hüvitamise muudatusest

Eakamal inimesel on kõige olulisem teada, et 1) alates 1. jaanuarist saab proteeside hüvitist kasutada ainult haigekassa partnerite juures, 2) tänavusi proteesiarveid saab haigekassale esitada kuni 31.1.2018 ning 3) seoses muudatusega ei pruugi kohe aasta alguses olla paljudel proteesitegijatel veel uut lepingut sõlmitud, mistõttu palume võimalusel proteeside aja kinnipanemisega veidi oodata.

NB! Käesoleval aastal ehk kuni 31. detsembrini 2017 makstud proteesiteenuste eest saab haigekassale proteeside hüvitise taotluse esitada kuni 31.1.2018.

Lisainfot proteeside hüvitise kohta saab haigekassa kodulehelt www.haigekassa.ee/ hambaravi, klienditelefonilt 669 6630 (E-R 8.30-16.30), klienditeenindustest, saates allkirjastatud avalduse info@haigekassa.ee, ning riigiportaalist www.eesti.ee rubriigist „Hambaravi- ja proteesiteenuste info”.

16. detsembril kell 9 - 13 Muhu Spordihallis JÕULULAAT

Kell 11 esinevad Muhu Põhikooli rahvatantsurühm ja Sauga vokaalansambel Nõia-neitsid.

Kauplejate registreerimine telefonil 5037407 Anneli

NÄGEMISKONTROLL ja PRILLIMÜÜK MUHUS!

Kutsume vallaarhvast oma nägemist kontrollima ja prille ostma!

**Ootame teid
14. detsembril 2017
alates kella 10.00
Liiva Raamatukogus**

**Nägemiskontrolliks
tuleks eelnevalt registreerida
telefonil 56 98 1972
Silmakontroll maksab 15
eurot ja prillitellijale tasuta!**

Muhu kiriku visitatsioonakt aastast 1769

(algus maikuu Muhulases)

Tõlkinud ja kommenteerinud Eda Maripuu MUHU MUUSEUMIST

Kihelkonnakooli hoone
Kas kihelkonnakool on olemas?

Jah

Kuidas see on ehitatud? Kas see on eraldi koolimaja või rehemaja?

See on puidust, eeskojaga, millest paremal on kolme aknaga 4 silda pikk ja 3 silda lai tuba. Selle kõrval on 4 silda pikk ja 1,5 silda lai kamber kahe aknaga. Seinaks on plaatidest ahi, mis kütab nii tuba kui kambrit. Eeskoja taga on väike, kahe aknaga ja ahjuga tuba ja korstnaga roovialune.

Millised on kooli kõrvalhooned?

Üks eesruumiga köetav rehi ja saun.

Kes need hooned ehitas ja neid korras peab?

Kihelkond on selle kooli ehitanud ja koolmeister ehitab aidast akna ja ahjuga toa. Kihelkond peab need hooned korras.

Millal on kool ehitatud?

1758

Millises olukorras on kool ja selle juurde kuuluvad hooned?

Need on ehitamisjärgus.

Kas kooli ümber on aed?

Jah

Kas kool on kihelkonna laste jaoks piisavalt suur?

Jah, kui tuba ja rehi kasutusele võetakse.

Vaased ja hospitalid

Kas kihelkonnas on vaeseid?

Jah, kolm vaest.

Kes need vaased on?

Need on kohalikud, vaesunud talupojad.

Määrus. Ilma pastori ja ees- seisjate teadmata ja loata ei tohi kiriku uste juures almuseid koguda, kuna paljud kerjavad laiskusest ja halvast harjumusest.

Kas siin on hospital?

Ei ole

Määrus. Tuleb valmistada hoiukarp, kuhu kogutakse almused, mida kiriku uksele antakse ja neid jagab pastor võrdselt abivajajate vahel.

Kui pastor ja hõrrad eestseisjad arvavad, et kirikus olev rautatud kirst selleks ei sobi või kui selline ettepanek ei meeldi, siis peab vaeste heaks Suure väina juures Kuivastu kõrtsi lähedal sellise (kirstu - E.M.) maa sisse kaevama, et reisijate poolt sinna pandud raha vaeste vahel ära jagada.

Mõisakoolid

Kas 1765. aasta 16. aprilli plakati kohaselt on mõisates ja

külades koole asutatud?

See plakat ei ole siin tuntud.¹

Prestri leskede maa

Kas kirikumõisal on preestri leskede maa?

Jah, Soonda külas on üks armuadramaa², mis on jaotatud kolmeks tükiks. Iga tükk on 12 riia vakamaad.

Nende juurde kuuluvad järgmised heinamaad.

1. *Sola Auck* 3 koormat (heinu) ja samapalju peab saama Suuremõisa talupoja Vanamõisa Juri isa talle kui kunagisele kupjale sealt mõõdetud maalt. Seda oskab Linnuse Jüri, kes sealseid piire tunneb, kätte näidata.

2. *Poaliaguall* (Poali Jaagu all) Mäla all 7 koormat

3. Mäla ja Soonda vahel *WalloAllikas* 2 koormat

4. *Teugo soo* 5-6 koormat

5. *Allika aya taggone* 4 koormat

6. *Hallika aidas* 3 koormat

7. *Ranckissoo* 3 koormat

Pildil on kalakorv

Hiiumaa muuseumi kogudest. Hiiumaa muuseum on huvitatud, kas ja kui palju selliseid korve Muhus on olnud. Muhu Muuseumis sellist ei ole. Kelle majapidamises selline leidub, võiks sellest Muhu muuseumile telefonidel +372 4548 872, +372 5345 4591 või aadressil eda@muhumuuseum.ee teada anda.

¹ 16. aprilli (teisel 18. aprilli) patendiga avaldas kindralkuberner George Browne koolikorralduse kava, mis nägi ette koolide rajamise suuremates mõisatesse. Mõisnikke kohustati palkama lugeda oskavaid ja ristiusu põhitõdesid tundvaid talupoegi talulaste õpetamiseks mardipäevast lihavõtteni. See patent Saaremaa kohta ei käinud.

² Armuadramaaks nimetati maad, mis oli ette nähtud vaimulike leskedele äraelamiseks vajalike sissetulekute tagamiseks.

Kuidas Tamse kantis jõulusid peeti. Tubakast ja suitsutegemisest

Tamse Koolimaja
Edmu jutt.

Üles kirjutanud **Tamse Sarapuu** **Öie** 20. sajandi lõpus.

Jõulu laupa es köidud väljas. Igaüks olli oma kodu oma perega. Kuni jõulu I püha kella üheni. Siis ollid kirkud peetud. Kella ühest hakkasid juba iga pere mehed kuulama-voatama, kes kuskilt tuleb. Köidi perest perese. Olli oma kindel rink. Igas peres ikka köidi. Kutsuti kohe. Kus es köidud, see olli nagu sandisti, seda peret nagu es peetud miskiksid. Igas peres ollid põhud moas. Kis ää väsis, läks põhku. Vanad mehed kuulatasid, kõru kikkis, kas noabrimees juba tuleb. Juba Värava vana tuli, Sarabu taeda, Otsa vana, nooremad mehed seadsid koa ennast valmis, Volli, Värava Ärman, Edmu ise ja veel nooremad. Mindi ühte perese, koardid välja ja mängma. Ikka noh

neljakeste, saskud. Toodi õlut, joodi. Kui kõht väga tühaks läks, mindi kojo sööma. Oma koardid pandi tasku ja kui kõht täis, tuldi tagasi ja akati uieste mängma. Olli teada, mis rump olli. Põle oln taris koaerta segada ega midagid.

Mehed tõmbasid piipu või suitsu, kuidas keegid tahtis. Tuba olli nii sinine, et es näin ühest toa otsast teise. Muiste ollid änamaste oma-tehtud suitsud. Nooremad mehed ikka ostsid poest koa. Eesti aegus olli kõikidel suitsudel vatt otsas (filter). Jõulu olli igamehe tubaka proovimise aeg. Ikka taheti teada, kellel kõige parem park olli.

Muiste kuivatati tubakalehed ikka sui reasta all ää. Lehed ollid nõõri peal ja kuisid. Siis pargiti. Leht lehe peale pandi tubakas plekist topsi sisse ja muljuti kõvasti kinni. Siis pandi veel saue peale, et õhku es soa. Kui suures ahjus levad juba küpsend ollid ja ollid välja

võetud, siis pandi kirisele see top-sik tubakalehtedega ja lasti seal olla oma paar päeva. Siis olli tubakas õige. Lehed jähid sõuksed parajad nätsked, pehmed. Siis kui taris olli, siis võeti.

Rinsi Mihklil (taal olli poed) olli sõukest puru koa, mis sõnna lehtede vahele pandi, et õige maik ja lõhn välja tuleks. Lehed leigati siis puruks kui piibu või suitsu sisse topiti. Kui es ole aega, võeti 3-4 lehte, keerti kokku ja lava peal leigati noaga särts-särts puruks ja topiti piibu sisse. Värava vanal olli kohe sõuke leikamise massin. Lava külges olli nõnna üks vändaga riist. Lehed pandi sinna sisse rullis ja lükkas vändast lehti edasi. Selle lava külges olli koa nuga kohe kinni ja muudkut leikas.

Muiste olli poes müia koa kilt-sisid (suitsuks keertud paber, vatt otsas). Olli oma suitsutoppimise massin. Toru võeti pealt lahti, pandi

tubakast täis, pandi uieste kinni ja torgati kiltsi sisse. Nõnna olligid pläru valmis.

Jõulu mindi siis perest perese. Oli koa siuks mehi, kes põle teistega eriti seltsis kõin. Üks olli Krundi Leo. Ta pidas nagu ennast paramaks ja ega ta es kõin ja ega seal põle koa köidud. Oru Mihkel olli aga sõuke mees, et kõis teistega küll seltsis, aga kui mehed ütlesid, et näe, järgmine pere oo Oru, mis tee peale ette jääb, siis olli Oru Mihkel kadun. Läks kojo taga-kambri. Mehed läksid ikka sinna. Nad teadsid seda ja istusid aga toas, mängsid koarti ja aasid juttu. Ega siis Mihkel ep soagid tahakambri jääda. Ta olli nõnna tihe selle õlle väljatoomisega. Läks ulk aega mõõda ja Mihkel tulligid välja ja tõi õlle koa.

Sedasi räsiti üsna ulk aega, nõnna et kõik pered said läbi köidud.

Küttepuud:

3-meetrised koos koju toomisega 18 eur/ruum. Halupuud: 30 cm – 32 eur/ruum
35 cm – 30.- eur/ruum, 45-60 cm 28.- eur/ruum. Hind sisaldab kojutoomist alates kümnest ruumist. Võimalik tellida konteinerisse laotud küttepuid. Pakume kompleksiga küttepuid saagimis- ja lõhkumisteenust

Saematerjal:

Müüme kuiva saematerjali. Servamata lepa, haava, tamme, pärna, saare ja jalaka planku ning lauda. Aialatid männist ja haavast pikkus 3 meetrit. Aiapostid tammest, erinevad pikkused. Toodame vastavalt tellija soovile punn- ja põrandalauda erinevatest puuliikidest. Võimalik tellida poolpalgi mooduleid kuuride ja saunade ehituseks.

Tehnika:

Roomikekskavaator, kopplaadur, minilaadur, kallur-furgoon ja metsaveoautod ja palju erinevat põllumajandus ning metsatehnikat.

Meie masinaparki on lisandunud kaks uut masinat. Minilaadur Avant, mis mahub igale tööplatsile, võimalik kasutada ka siseruumides ning kahjustab pinnast minimaalselt. Masinal on palju erinevaid töövahendeid. Kevadiseks metsseakahjustuste tasandamiseks on parim tööriist masinale paigaldatav vedrupiidega raudreha ning tasandusrest. Masina rendihind 22.-/h.

Pinnase- ja kännufrees, millega on kiirelt ja efektiivselt võimalik võsastunud või ebatasasane maa muuta murutraktoriga niidetavaks alaks. Seade sobib ka kitsaste külavaheteede freesimiseks ja tasandamiseks. Meetrise läbimõõduga tammekännu pinnasega tasaseks freesimisele kulub 5 minutit, purustab ka juured 20 cm sügavusel pinnases. Hind kujuneb vastavalt töömahule.

Haljastus:

Müüme huumuserikast sõelutud mulda haljastuseks. 10 eur / tonn
Sõelutud muld täiteks (sisaldab kuni 1,2 cm läbimõõduga kivi) 5 eur / tonn

Hobusesõnniku ja turbaga segatud kasvumuld 25 eur / tonn
Tänavakivi müük ja paigaldus, kivi hind alates (5.- m2)
Erineva fraktsiooniga killustikud, liiv ja kruus ning graniitkillustik.
Teede ja platside ehituseks freesasfalt.

Teostame:

Settekaevude tühjendust, teede väljakute ja aedade ehitus.

Rohkem infot: www.muhuvarahaldus.ee

Info ja tellimine: 50 97 679 või 53 00 25 20

COLLESTER

Tehnõulevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatus!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autode sisepesu**Autoremont**

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Muruniidukite ja trimmerite hoiustamine ning hooldus

52 737 75 – alan@collester.ee

Ehitusteenused

Üldehitustööd, kanalisatsioon- ja torutööd, elektritööd

Teehõõvli teenus

Ekskavaator-laaduri teenus
JCB 4CX + erinevad kaevekopad + hüdrovasar

Transport (kraana + kallur)**Minitraktori teenus**

Avant 520 + erinevad agregaadid

Sõelutud mulla, killustiku, liiva, paekivi ja raudkivi müük

Haagiste rent

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Asume Soonda külas vanas laudakompleksis.

Ole nähtav! Kanna helkurit jope, käekoti, varruka vms küljes.

Ohutusalane nõustamine kodudes

Viimased kümme aastat on Päästeamet käinud kodudes ning pakunud personaalset ohutusalast nõustamist kõikjal Eestis. Järk-järgult on kasvanud iga-aastane nõustatavate kodude arv, ületades sel aastal juba 20 000 kodu piiri.

Kuna endiselt jõuab meieni signaale, et inimesed pelgavad nõustajaid ega saa täpselt aru, kellega tegu on ja mis eesmärgil uksele koputati, siis toon välja peamised aspektid, mida igaüks kodunõustamiste kohta teadma peaks.

Kuidas ma tunnen ära, et nõustaja on Päästeameti esindaja?

Esmalt nõustajad alati tutvustavad ennast, näidates töötõendit ja küsivad külastuseks elanike nõusolekut. Ohutusalast nõu kodudes annavad Piirkonna päästekomando päästjad,

kes on ära tuntavad päästja tulekustutusrõivaste järgi ja päästeametnikud, kes kannavad tumedat, päästeteloga eririietust. Väiksemas mahus viivad nõustamisi oma piirkonnas läbi ka vabatahtlike komandode esindajad, kes võivad olla erariietes, kuid tutvustamisel on neil ette näidata vabatahtliku päästja töötõend.

Kui sinu juurde veel ei ole jõudnud nõustaja, aga sul on selleks soov, siis on võimalik nõustaja ka endale koju „tellida“. Seda saab teha läbi päästeala infotelefoni 1524. Sellisel juhul helistavad nõustajad teile ette, et leppida kokku sobiv aeg nõustamise läbiviimiseks.

Mida nõustaja minu kodus jälgib?

Suitsuanduri olemasolu - vaatame anduri õiget paigaldust, töökorrasolekut ja õigeid hooldusvõtteid.

Küttesüsteemide seisukorda.

Nõustajad hindavad küttekoldeid välise vaatluse põhjal. Lõpliku hinnangu annab korrasolekule korstnapühkija. Tuletame siinkohal meelde, et kutsutunnistusega korstnapühkija tuleb tellida kortermaja puhul igal aastal ning üksikelamuses vähemalt kord viie aasta jooksul. Kui kõik on korras, väljastab korstnapühkija vastavasisulise akti. Oskuste olemasolul võib vahepealsetel aastatel küttesüsteeme hooldada ise. Juhiseid, mida ja kuidas teha, tasub küsida kutseliselt korstnapühkijalt.

Elektripaigaldiste ja -seadmete kasutamist ja seisukorda. Lisaks elektripaigaldise seisukorrale juhitakse tähelepanu ka elektriseadmete kasutamisele seotud ohtudele.

Üldist koduohutust. Vajadusel juhib tähelepanu ka üldisele ohutusele elamises ja selle ümbruses: piirdeta veesilmad, kodukeemia, kukkumisohtlikud kohad jms. Samuti erinevate käitumisharjumustest tulenevatele ohtudele: toas suitsetamine, küttekollete kasutamine, puude ladustamine, küünalde põletamine, prügi kuhjamine elamises.

Kas ma saan trahvi?

Nõustaja ei tee kunagi trahvi eluruumi kasutajale ega omanikule. Eesmärk on juhtida tähelepanu ohtudele, mida inimene ise koduses keskkonnas võib-olla märgata ei oska, ning leida neile üheskoos lahendusi. Nõustaja täidab ära eluaseme kohta ka ankeedi paberil või sülearvutis. Ankeet on konfidentsiaalne ja neid andmeid kasutab vaid Päästeamet ennetustöö tõhustamiseks.

Grete Arumäe

Lääne Päästekeskuse ennetaja

JÕULUKESS

17. aastat toimuv JÕULUKESS ootab LOOVUSPESASSE jõulukaarte ostma või neid ise savist tegema saarte uudiseid ja retsepte vahetama iseseisvust glasuurima ja nime peale kirjutama

KESSIST LEIAD PUUST, RIIDEST JA SAVIST KINGITUSE SÕBRALE

Teeviidad ja telefoninumbrid 5102 183, 5073 417 ja 4548 936 aitavad leida teeotsa

JÕULUKESSINI

Lõetsa külas

Jüri-Jaani talustudio

Loovuspesas

kolmekuningapäevani 2018

Jälle aasta mööda läinud, rõõmud, mured kaasas käinud.

Olgu saabuv aasta parem kõigist neist, mis olnud varem!

MUHU LASTEAIAPERE

SOOVIB KÕIGILE

MUHULASTELE RAHULIKKE

JÕULE JA RÕÕMUROHKET

UUT AASTAT!

5. jaanuaril 2018 kl 19

Kinoõhtu Hellamaa

külakeskuses

"IGITEE" (FIN 2017

ajaloodraama)

pilet 4 eurot

Armsad Paenase, Rinsi ja Päelda elanikud!

Tänu kõigile, kes te lõppeval aastal panustasite nõu ja jõuga meie külade ühistevõrgustesse! Eriti südamlukud tänud 25. novembril toimunud sügisel talgupäeval osalejatele, kelle kaasabil sai hooldatud Paenase külas asuva kultuurimälestise – ohvrikivi ümbrus. Ühtsuses peitub jõud! Uute tegudeni uuel aastal! Teie külavanem Ave

Pildil (vasakult): Liivi, Elle, Arved, Evely, Annika, Ene, Veiko, Hannes ja Argo.

Kirikuteated

Algab advendiaeg ja ka uus kirikuaasta. Advendiaeg (ladina k adventus Domini – Issanda tulemine) tähistab Issanda sünni ja Jumala taastuleku ootust. Advendiaeg on samuti paastuaeg, kus püüame sellel ootuse ajal teha armastusetegusid ning valmistuda Issanda taastulekuks. Järelkult on see aeg, neli nädalat enne Jõulupühasid loodud Jeesuse Kristuse taastuleku ootuseks ning samuti pöördumiseks. “Parandage meelt, sest taevariik on lähedal!” ütleb Jeesus (Mt 3:2). Sellel ajal täidame oma südameid rõõmu ja lootusega, kus aasta kõige pimedamal ajal püüame vaadata enesesse, et jõulurõõm oleks seda täiuslikum. Kristuse tulemist oodates süüdatakse igal pühapäeval üks uus küünal. Küünlaleek tähistab valgust, valgus muutub iga pühapäevaga suuremaks kuni jõuluööl saab inimeseks Issand Jeesus Kristus – Maailma Valgus (Jh 8:12). **Õp. Nelis.**

EELK Muhu Katariina kogudus

Jumalateenistused toimuvad (alates 1. adventist) iga kuu teisel ja viimasel pühapäeval algusega kell 15.00. Pühade ajal on teised ajad.

Muhu Hooldekeskuse kiriku-ruumis 10. detsembril kl 15 jumalateenistus armulauaga.

Muhu Katariina kirikus 24. detsembril kl 19

Jõuluõhtu jumalateenistus.

Laulab Muhu segakoor. Dirigent Leena Peegel. Teenib õp. H. Nelis. Organist T. Liventaal.

Muhu Hooldekeskuse kiriku-ruumis

25. detsembril kl 10 - 1. jõulupüha jumalateenistus armu-

lauaga,

31. detsembril kl 15 - Vana-aasta jumalateenistus armulauaga.

Koguduse hooldajaõpetaja

Hannes Nelis, tel 529 1881 hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Jumalaema Kaasani pühakuju kogudus

23. detsembril kl 10 Jumalik liturgia.

Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudus

24. detsembril kl 15 KRISTUSE SÜNDIMISE PÜHA EELPÄEV. Kuninglike tundide palvekord.

Teenib preester Toivo Treima, tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

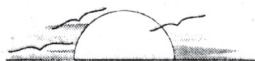
2. novembril 96-aastane **Leonilla Tarvis.**

3. novembril 83-aastane **Vilma Naaber.**

21. novembril 78-aastane **Jakob Kipper.**

29. novembril 82-aastane **Asta Laev.**

Tunneme kaasa omastele!

Nääraku juubilarid ja sünnipäevalapsed

Hildegard Tüür	97 (10.1)
Linda Saaremäe	96 (21.1)
Armilda Kiik	94 (1.1)
Adele Vaga	91 (24.1)
Maimu Äkke	89 (14.1)
Leida Kirst	88 (22.1)
Eduard Vapper	88 (25.1)
Bruno Kollo	88 (30.1)
Maimu Parbus	87 (8.1)
Helga Tammik	87 (28.1)
Leida Mägi	86 (20.1)
Endel Veskimeister	86 (22.1)
Helju Maisalu	85 (20.1)
Vaiki-Johanna Prii	84 (9.1)
Koidula Vigla	84 (17.1)
Helvi Ots	84 (23.1)

Harri-Eduard Viik	82 (3.1)
Peeter Vingisaar	82 (8.1)
Meida Mereäär	82 (12.1)
Õie Väärtnõu	81 (1.1)
Helve Saartok	80 (1.1)
Laine Menind	75 (9.1)
Jaan Tamm	70 (26.1)
Hille Vaht	60 (23.1)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**

Tel: +372 5191 2950,

lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

Tänu

Tänu Muhu põhikooli vilistlaste või õppurite vanemaile Siljale, Vollile, Tiia Jõgile, Elle perele, kes kasvatanud oma järeltulijaid väga empaatilisteks ja tublideks või loonud tublid pered ja kellega oli hingedekuul enam kokkupuuteid. Tänu toimetaja Anule, kes ei luba ennast kiita, ja päris värskele doktor Kadri Tüürile ja vanaema Aino Äkkele.

Irma

Muhu Lasteaiapere tänab oma tublisid lapsevanemaid, kelle tegutsemise tulemusena on lasteaias olemas tuttuus korralik piirdead. Lasteaia õu on nüüdsest alates veelgi turvalisem mängupaik väikeste muhulaste jaoks.

Suured tänu ja pikad paid ka meie esimestele pakapikkudele, kes õhtupimeduses lastele advendiaja alguseks toredaid üllatusi korraldasid.

* Pakume **puulõhkumiste** teenust halumasinaga, samas müüa **küttepuid**. Tel. 5340 8138 Rein

* OÜ ETEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 50 45 215, 51 45 215, info@est-land.ee

Liiva postkontor on avatud:

E, T, K 10.00 - 13.00

N 14.00 - 18.00

R, L, P - suletud

Postkontor asub Liiva endise meiereihoone I korrusel (oran- postkast ukse ees).

Hellamaa külakeskus soovib kõigile sõpradele ja koostööpartneritele

kaunist ja rahulikku jõuluaega!

29. detsembril kell 20

Muhu Spordihallis MUHU VALLA **AASTALÕPUPIDU**

Esinevad SÜG-i 100. lennu abiturientid, tantsuks mängib EMLS'i üle-eestilise poistekoori

KALEV vokaal-instrumentaalsambel EHA.

Pilet 12 eurot.

Kohtade broneerimine telefonil 503 7407; avatud baar

Rahulikku jõuluaega ja helgeid mõtteid uude aastasse!

Jaauari Muhulase materjalid on teretulnud **2. jaauari** õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükinud Saaremaa Trükikoda 450 eks.
Hind **30** eurosent